

שיעור 4 ❑ נקיטת חפץ

מראי מקומות

א. היכי משבעינן ליה ❑ הסוגיה לח:

1. לח: "היכי משבעינן ליה❑ לכתחלה בתפלין".
2. מה משמעות לימוד תבנית שבועת הדיינים משבועת העבד לאברהם?
3. מה נראה לכם הפירוש הפשוט של מימרת רב יהודה? מה נלמד משבועת העבד?
4. מהו היחס הפשוט בין דברי רבא ובין דברי רב יהודה? כיצד מתפרש היחס ביניהם על ידי הסוגיה? מהי הטעות בדבר משנה שרבא התייחס אליו?
 - ראו רש"י ד"ה דאשבע בד' א' השמים.
 - רי"ף בתחילת הפרק.
 - ראו את פירוש רב האי גאון במשפטי שבועות (מצורף), ובשערי שבועות שער ג'.
5. כיצד יש לפרש את דברי רב פפא? לאיזה דבר משנה הוא מתכוון, ומהו היחס בין מימרתו ובין מימרת רבא?
6. באיזה רובד של הסוגיה נזכר לראשונה נקיטת חפץ? לאילו רבדים קדומים יותר יוחסה עמדה זו?
7. עיינו היטב בלשון ההלכתא ❑ האם הלשון תקינה ומנוסחת כ"הלכתא" במקומות אחרים? האם הדין של נקיטת חפץ ידוע לסוגיה ממימרת רבא או שהיא מפרשת את רבא לאור הלכה שכבר ידוע לה על הצורך בנקיטת חפץ?
8. על הגדרת ת"ח ❑ ראו משפטי שבועות חלק ב' (מצורף).
9. להרחבה:
 - תוספתא סוטה פ"ז ה"ד.
 - השוו לתחילת המשנה השניה לה. ובגמרא שעליה, "משביעני עליכם❑ אני בשבועה".

ב. נקיטת חפץ

1. לאור הנ"ל עמדו על טיבה של נקיטת חפץ בתורת הגאונים.
2. עיינו ברמב"ם הלכות שבועות פי"א הלכות ח, יא-יב.

3. עיינו בחידושי הרמב"ן והריטב"א לסוגיה.
4. מה טיב נקיטת חפץ לראשונים אלו? איזה חפץ יש לנקוט והאם צריך לאחוז בו ביד?
5. להרחבה § סיכום בשו"ע חו"מ סימן פז.

ג. שבועה בזמן הזה

1. תשובות הגאונים אסף תרפ"ז, עמ' יז.
2. רש"י ד"ה בספר תורה.
3. רמב"ם הלכות שבועות פי"א הי"ג וה"כ בהשגת הראב"ד.
4. הריטב"א העיר על אי הזכרת תקנת הגאונים ברמב"ם. דן בזה סבי מו"ר באגרות הגרי"ד עמ' קיד. נראה כי ניתוח המחלוקת נוגע לשאלת היסוד שעסקנו בה ביחס ל"ובשמו תישבע" § מהות שבועת הדיינין.